

Sygn. akt V CSK 496/14

POSTANOWIENIE

Dnia 19 marca 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie z wniosku J. S. i S. S.

przy uczestnictwie T. [...] Spółki Akcyjnej w K.

o ustanowienie służebności przesyłu,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 19 marca 2015 r.,

na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawczyń od postanowienia Sądu Okręgowego w G.

z dnia 10 kwietnia 2014 r., sygn. akt III Ca [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 10 kwietnia 2014 r. Sąd Okręgowy w G. oddalił apelację wnioskodawczyń J. S. i S. S. od postanowienia Sądu Rejonowego w R. z dnia 8 lipca 2013 r., oddalającego ich wniosek o ustanowienie na ich nieruchomościach położonych w B. służebności przesyłu na rzecz każdorazowego właściciela linii przesyłowych, służących do doprowadzania energii elektrycznej przebiegającej przez te nieruchomości oraz zasądzenia wynagrodzenia za ustanowienie służebności w kwocie 26 240 zł. Uczestnik – T. [...] S.A. w K. podniósł zarzut zasiedzenia służebności przesyłu. Sądy obu instancji uznały, że zarzut ten był uzasadniony.

Wnioskodawczynie złożyły skargę kasacyjną od tego orzeczenia, zarzucając pominięcie (niezastosowanie) art. 285 § 2 i art. 305¹ k.c. oraz niewłaściwe zastosowanie art. 176 k.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna ukształtowana została w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa i jednolitości wykładni oraz usunięcie z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń nie satysfakcjonujących stron. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny sprawy przedstawionej mu ze skargą kasacyjną. Zakres przeprowadzanego badania jest ograniczony do kontroli, czy w sprawie ujawniły się przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c. okoliczności przemawiające za przyjęciem skargi do rozpoznania.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania został oparty przez wnioskodawczynie na przesłance ujętej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. W ich ocenie w sprawie występuje szereg istotnych zagadnień prawnych, które ujęły w formie następujących pytań zasadniczych:

- 1) czy dopuszczalne jest ustanowienie służebności gruntowej odpowiadające służebności przesyłu bez określenia służebności władnącej;
- 2) czy jest dopuszczalne rozpoznanie zarzutu zasiedzenia, który został podniesiony bez wskazania konkretnej treści zasiedzianej służebności tj. niewskazanie sposobu wykonywania prawa, którego dotyczy zasiedzenie oraz strefy, na której może być wykonywane;
- 3) jaka jest treść służebności przesyłu zasiedzianej przez uczestnika w sytuacji, gdy uczestnik ten podniósł zarzut jedynie w stosunku do korzystania z przestrzeni powietrznej nad gruntem należącym do wnioskodawców;
- 4) czy służebność przesyłu uregulowania w art. 305¹⁻⁴ k.c. jest szczególnym rodzajem służebności gruntowej;

oraz dwóch pytań uzupełniających aktualnych w wypadku negatywnej odpowiedzi na dwa pierwsze pytania:

- 5) czy przed uregulowaniem w art. 305¹⁻⁴ k.c. służebności przesyłu dopuszczalne było nabycie w drodze zasiedzenia służebności odpowiadającej treści przesyłu na rzecz przedsiębiorstwa;
- 6) czy okres posiadania przez przedsiębiorstwo nieruchomości w zakresie odpowiadającym służebności przesyłu przed jej uregulowaniem w art. 305¹⁻⁴ k.c. podlega zaliczeniu do okresu posiadania niezbędnego do jej zasiedzenia.

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest problem nowy i dotychczas niewyjaśniony, dotyczący ważnego abstrakcyjnego zagadnienia jurystycznego, którego rozpatrzenie przyczyni się do rozwoju myśli prawnej i będzie miało znaczenie nie tylko do oceny konkretnej, jednostkowej sprawy, ale także przy rozstrzyganiu innych podobnych spraw. Skarżący powinien zagadnienie to precyzyjnie sformułować, wskazując przepis prawa, z którym jest związane i argumenty prawne, które prowadzą do powstania wątpliwości co do właściwego sposobu jego rozumienia lub stosowania w określonych, uogólnionych stanach faktycznych (zob. m. in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002/1/11). Istotne zagadnienie prawne nie występuje, jeżeli Sąd Najwyższy w pewnej kwestii wyraził pogląd we wcześniejszym orzecznictwie, a nie zachodzą ważne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu.

Problemy ujęte przez skarżące w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie ich skargi kasacyjnej do rozpoznania zostały już wyjaśnione w orzecznictwie, a przyjęta koncepcja utrwaliła się. Trzy zagadnienia (pytania 4, 5 i 6) odpowiadają dokładnie pytaniom przedstawionym Sądowi Najwyższemu przez Sąd Okręgowy w G. i rozstrzygnięte zostały w uchwale z dnia 22 maja 2013 r. (III CZP 18/13, OSNC 2013/12/139). Sąd przyjął dopuszczalność nabycia przed wejściem w życie art. 305¹⁻⁴ k.c. w drodze zasiedzenia na rzecz przedsiębiorcy służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu, a także dopuszczalność doliczenia okresu występowania na nieruchomości stanu faktycznego odpowiadającego treści służebności przesyłu w tym okresie do czasu posiadania wymaganego do zasiedzenia służebności przesyłu. W uzasadnieniu uchwały przedstawił orzecznictwo kształtujące się na przestrzeni lat, rozważył także podnoszone przez skarżących aspekty konstytucyjności przyjętej wykładni. W motywach wniosku skarżący zaczerpnął też szereg argumentów z postanowienia z dnia 26 kwietnia 2013 r. (sygn. akt II Ca 1372/12) Sądu Okręgowego w W., zawierającego pytanie o konstytucyjność art. 292 w związku z art. 172 § 1 i art. 285 § 1 i 2 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 93, ze zm.; dalej: k.c.) w zakresie, w jakim stanowią podstawę prawną nabycia w drodze zasiedzenia przed 3 sierpnia 2008 r. służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu na rzecz przedsiębiorstwa przesyłowego, są zgodne z art. 64 ust. 3 w związku z art. 31 ust. 3, art. 64 ust. 2 w związku z art. 32 ust. 1, art. 21 ust. 1 oraz art. 2 Konstytucji, a także z art. 1 Protokołu nr 1 do Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (Dz. U. z 1995 r. Nr 36, poz. 175). Należy zwrócić uwagę, że Trybunał Konstytucyjny postanowieniem z dnia 17 lipca 2014 r. umorzył postępowanie w tej sprawie, uznając, że wydanie wyroku nie jest dopuszczalne.

Pozostałe dwa zagadnienia wskazane w skardze wynikają z nieuwzględnienia istoty zarzutu zasiedzenia, którego celem nie jest uzyskanie orzeczenia potwierdzającego przysługujące prawo i określenie jego granic lecz obrona przed żądaniami opartymi na założeniu, że prawo takie nie istnieje. Zważywszy, że wnioskodawczynie żądały ustanowienia na rzecz uczestnika służebności przesyłu odpowiadającej rzeczywistemu sposobowi korzystania przez

niego z ich nieruchomości – Sąd ustalił jedynie, że prawo, którego ustanowienia na rzecz uczestnika domagały się wnioskodawczynie już istnieje, ponieważ powstało w wyniku zasiedzenia poprzez wykonywanie tych właśnie czynności. Ustalenie treści służebności, w razie powstania wątpliwości w tym zakresie na etapie jej wykonywania, może nastąpić na drodze sądowej, jednak nie w niniejszym postępowaniu.

Z przytoczonych powodów powołane we wniosku przesłanki nie uzasadniają przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Okoliczności sprawy nie wskazują także na występowanie innych przesłanek z art. 398⁹ § 1 k.p.c., wobec czego należało odmówić przyjęcia skargi wnioskodawczyń do merytorycznego rozpatrzenia (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

Orzeczenie o kosztach postępowania kasacyjnego uzasadnia art. 398²¹ w zw. z art. 391 § 1, art. 13 § 2 i art. 520 § 3 k.p.c. Ich wysokość wynika z postanowień § 2 ust. 1 i 2, § 7 pkt 3 i § 12 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (jedn. tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 490).